

ז' אדר ב תשע"ד

09 מרץ 2014

הנדון: הסדרי מעבר לנאמנויות נהנה תושב ישראל

1. כללי

ביום 1/8/2013 נכנס לתוקף החוק לשינוי סדרי עדיפות לאומיים (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנים 2013 ו-2014) שפרק המסים שבו מהווה את תיקון מספר 197 לפקודת מס הכנסה (להלן: "החוק" ו/או "התיקון" ו/או "הפקודה", בהתאמה). במסגרת החוק, שונו הוראות פרק רביעי 2 של חלק ד לפקודה (להלן: "פרק הנאמנות") וחובות הדיווח הקבועות בסעיף 131 לפקודה. השינוי המהותי בפרק הנאמנויות הינו ביחס לחבות המס של נאמנויות בהן יוצר הנאמנות הנו תושב חוץ, או שהיה תושב חוץ במותו, ואשר יש בהן, או שהיה בהן בעבר, נהנה אחד לפחות שהוא תושב ישראל (להלן: "נאמנות נהנה תושב ישראל"). התיקון חל ביחס להכנסות שיופקו על ידי נאמנויות כאמור החל מיום 1/1/2014 (להלן: "יום התחילה") וזאת בין אם הנאמנות הוקמה לפני יום התחילה ובין אם היא הוקמה לאחריו. לעניין זה "יוצר" ו"נהנה" – כהגדרתם בסעיפים 75 ד ו 75 לפקודה, היינו, לרבות יוצר בעקיפין בנאמנות או מי שהוא נהנה בעקיפין בנאמנות באמצעות שרשרת נאמנויות או באמצעות נהנה אחר.

2. הסדר המעבר

2.1 השפעת הנהנה בנאמנות

בהתאם לסעיף 75(א)(4) לפקודה, רואים נהנה בנאמנות כ"יוצר" באותה נאמנות, אם לנהנה יש, בין היתר, יכולת לשלוט או להשפיע, במישרין או בעקיפין, על אופן ניהול הנאמנות, על נכסי הנאמן, על קביעת הנהנים בנאמנות, על מינוי הנאמנים או על החלפתם, או על חלוקת נכסי הנאמן או הכנסת הנאמן לנהנים. בנוסף, במקרה שבו נפטר יוצר הנאמנות, קובע סעיף 75(א)(3) במפורש כי שינוי הנהנים בנאמנות או שינוי הנאמן בנאמנות, בלא שניתנה על כך הוראה מפורשת במסמכי הנאמנות, יגרום לסיווג הנהנים בנאמנות כ"יוצרים" באותה נאמנות. סיווג נהנה שהוא תושב ישראל כ"יוצר" בנאמנות יגרום לסיווגה של הנאמנות כנאמנות תושבי ישראל ללא תלות במקום המושב של יתר היוצרים באותה נאמנות, וזאת עוד לפני יום התחילה ותיקון 197 לפקודה. לאור האמור, עלולה להיווצר מחלוקת ביחס לחבות המס בישראל של אותן נאמנויות ונוצר הצורך בקביעת הסדר מס (להלן: "הסדר המעבר") שייקח בחשבון את מידת ההשפעה של הנהנה ויאפשר מעבר וודאי למשטר המס החדש תוך עידוד נאמנויות לדווח על הכנסתם בישראל.

נאמן שיבחר בהחלת ההסדר האמור יצטרך להסדיר באופן מוחלט וסופי את חובות המס של הנאמנות עד ליום התחילה ואגב כך ייקבע לנכסי הנאמנות בסיס עלות חדש, במקרים המתאימים.

2.2 אי תחולת הסדר המעבר

כאשר מדובר בנאמנות שבה בין יוצר הנאמנות לבין הנהנים בנאמנות לא מתקיימים יחסי קירבה משפחתית כאמור בחלופות (1) ו-(2) להגדרת "קרוב" בסעיף 88, לא יחול הסדר המעבר וחבות המס בנאמנות תיקבע בהתאם להוראות כל דין ותוסדר על ידי פקיד השומה בהתאם לנסיבות המקרה הקונקרטי ובהתייעצות היחידה למיסוי בינלאומי.

עקב הקושי לקבוע את מידת השפעה של הנהנה בנאמנות, ומתוך רצון למנוע אי ודאות ביחס לחבות המס בישראל של נאמנויות שייסוג כנאמנות "נהנה תושב ישראל" לאחר יום התחילה ביחס להכנסות שהופקו או נצמחו עובר ליום התחילה, נאמנות כאמור תהא רשאית להיכלל בהסדר המעבר ובלבד שלא מתקיים לגביה אחד מאלה (להלן: "תנאי השלילה"):

- ניתן לסווג את הנאמנות כנאמנות תושבי ישראל עובר ליום התחולה מכוח סעיף 75ד(א)(5) לפקודה.
- הנהנה הוא גם היוצר בנאמנות במישרין או בעקיפין.
- מקור הון הנאמנות הינו בהכנסה שהייתה כפופה למס ישראל ולא שולם עליה מס בישראל.

על אי התקיימות כל אחד מתנאי השלילה תינתן הצהרה חתומה הן של הנהנה תושב ישראל והן של הנאמן בנאמנות הרלוונטית.

2.3 מסלולי הסדר המעבר:

על רקע הקושי בקביעת מידת השפעת הנהנה בנאמנות ודרגות השפעה האפשריות השונות, נאמנות אשר תבחר להיכלל בהסדר המעבר תתחייב במס על חלק מהכנסתה החייבת בתקופה הקובעת, כמפורט בהסדר ולפי שיעורי המס החלים על - פי הדין. במקרים בהם התשואה על הון הנאמנות אינה חריגה ועל בסיס בקשת הפונה, יוכל פקיד השומה לחייב במס את הון הנאמנות כדרך אלטרנטיבית לגביית המס בגין ההכנסה החייבת של הנאמנות עובר ליום התחילה.

לעניין זה "הון הנאמנות" – שווי נכסי הנאמנות ליום שקדם ליום התחילה בתוספת חלוקות שנעשו לטובת נהנים תושבי ישראל בתקופה שמיום 1/1/2006 ועד ליום התחילה (להלן: "התקופה הקובעת"). הון הנאמנות יכלול את כל נכסי הנאמנות, לרבות כסף ושווה כסף, ולא ינוכו ממנו התחייבויות של הנאמנות לצד ג', לנאמן, ליוצר, או לנהנה. יובהר, כי הקביעה לפיה לא ינוכו התחייבויות מהון הנאמנות

נעוצה בחשש למתן כפל הטבה שכן ההתחייבויות של הנאמנות משקפות, במקרים רבים, את המחיר המקורי של נכסי הנאמנות. שיעור המס שיוטל על ההכנסה החייבת או על הון הנאמנות, לפי ההסדר, נגזר ממידת השפעה הפוטנציאלית של הנהנה על הנאמנות. מידת השפעה זו תלויה במאפיינים הספציפיים של הנאמנות ובפונקציה שאותה מילא הנהנה בנאמנות. מובהר כי הבחירה בהחלת ההסדר הנה וולונטרית. על נאמן שיבחר שלא להחיל על הכנסת הנאמן בנאמנות את ההסדר, יחולו הוראות פרק רביעי 2 כלשונן.

להלן יפורטו המסלולים השונים למיסוי הנאמנויות במסגרת הסדר המעבר. מסלולים אלו נקבעו על פי מידת השפעה הפוטנציאלית של הנהנה בנאמנות והם מציעים חלופות של מיסוי הכנסות הנאמן בתקופה הקובעת או מיסוי נכסי הנאמן.

2.3.1 מיסוי הכנסות הנאמן בתקופה הקובעת

הנאמן רשאי לבחור להתחייב במס על חלק מההכנסה החייבת אשר הופקה או נצמחה בתקופה הקובעת על ידי הנאמן בנאמנות (להלן "**חלק ההכנסה החייבת**") כמפורט בהמשך. במקרה כאמור, יחולו על חלק ההכנסה החייבת הוראות כל דין והכנסת הנאמן תתחייב במס בשעורי המס הקבועים בפקודה ובהתאם לסיווג מקור ההכנסה.

חלק ההכנסה החייבת של הנאמן תתורגם לשקלים חדשים בהתאם לשער החליפין של הדולר ביום האחרון של שנת המס שבה היא הופקה או צמחה, או בהתאם לשער החליפין של הדולר ליום 31 בדצמבר 2013, לפי הנמוך.

הפסדים להעברה לצורך מס שנצברו בנאמנות בתום שנת המס 2013, לא יותרו בקיזוז. בשנות המס הבאות. הפסדים שנוצרו לנאמן בנאמנות במהלך התקופה הקובעת, יותרו בקיזוז כנגד הכנסת הנאמן שנוצרה בתקופה הקובעת בלבד בכפוף להוראות הפקודה.

בגין המס החל בישראל על חלק ההכנסה החייבת שהתחייבה במס במסגרת ההסדר, יינתן זיכוי ממס זר בהתאם להוראות חלק י, פרק שלישי, סימן ב' לפקודה, וזאת בגובה מסי החוץ הניתנים לזיכוי כשהם מוכפלים ביחס השווה לחלק ההכנסה החייבת בתקופה הקובעת כשהיא מחולקת בכלל הכנסת הנאמן בתקופה הקובעת. המס שיוטל על חלק ההכנסה החייבת יישא ריבית והפרשי הצמדה כהגדרתם בסעיף 159א(א) מתום שנת המס שבה הופקה ההכנסה ועד למועד התשלום בפועל. מובהר כי לא יוטלו על הנאמן קנסות מכוח הפרק השני של חלק י לפקודה.

למען הסר ספק מובהר שבמסלול זה לא יינתן שיערוך לצורך מס (STEP-UP) לנכסי הנאמן כהגדרתם בסעיף 75ג לפקודה בעת חישוב רווח ההון ממכירתם בידי הנאמן או הנהנה או לצורך חישוב הפחת המגיע. עם זאת, ככל שהנאמן יבחר לשלם מס על מכירה רעיונית של נכסי הנאמן, בהתאם להפרש שבין

המחיר המקורי של הנכסים לבין שוויים ביום 31.12.2013 ובהתאם לשיעור ההכנסה החייבת על פי ההסדר ושיעורי המס הקבועים בדין, ייקבעו יום ושווי רכישה חדשים לנכסים, בעת מכירתם בפועל, לפי יום 31.12.2013 והשווי שנקבע לאותו יום.

2.3.2 מיסוי הון הנאמנות

במקרים המתאימים, בהם התשואה על הון הנאמנות אינה חריגה, ועל בסיס בקשת הפונה, פקיד השומה יוכל לחייב במס את הון הנאמנות. במסלול זה, ייקבע לנכסי הנאמנות יום רכישה חדש ומחיר מקורי חדש (להלן: "יום הרכישה החדש" ו"המחיר המקורי החדש"). יום הרכישה החדש יהיה היום שקדם ליום התחילה (31.12.2013), והמחיר המקורי החדש יהיה התמורה (כהגדרתה בסעיף 88 לפקודה) שהייתה נקבעת אילו הנכס היה נמכר ביום שקדם ליום התחילה ואשר עליה שולם מס במסגרת ההסדר.

יום הרכישה החדש והמחיר המקורי החדש יהיו רלוונטיים הן לצורך חישוב רווח ההון במימוש נכסי הנאמן והן לצורך חישוב הפחת. כמו כן, מובהר כי הזיכוי ממסי חוץ בגין מימוש נכסי הנאמנות שבהסדר, יינתן רק ביחס למס הזר שישולם על חלק הרווח המהווה את ההפרש שבין התמורה (שתקבל על ידי הנאמן במכירת הנכס בפועל) למחיר המקורי המתואם חדש. עוד מובהר כי אם הנאמנות לא חויבה במס על הון הנאמנות כאמור בהסדר, יום הרכישה והמחיר המקורי של נכסי הנאמנות ייקבעו בהתאם להוראות סעיפים 75(ג) ו-75(ד) לפקודה ובכפוף לתקנות שיותקנו מכוח סעיף 75 לפקודה.

2.3.2 נאמנויות מובהקות ללא השפעת נהנה ישראלי:

לצורך תחולת הסדרי המעבר בלבד, ייתכנו מקרים חריגים בהם לא יחול מס על נכסי הנאמן או על הכנסת הנאמן במסגרת הסדר המעבר ויינתן שיערוך לצורך מס (STEP-UP) לנכסי הנאמנות. מקרים אלו ייתכנו רק אם שוכנע פקיד השומה, מעבר לכל ספק, כי לא הייתה השפעה בפועל ולא אפשרות להשפעה של הנהנה בנאמנות וכי לא היה קשר, מכל סוג שהוא, בכל דבר הקשור לענייני הנאמנות, בין הנהנה ליוצר. מקרים אלו יוגבלו בעיקרם לנאמנויות שבהן היוצר, תושב החוץ, היה בחיים לכל אורך התקופה הקובעת וכל הנהנים בנאמנות הם קטינים תושבי ישראל או לנאמנויות שבהן היוצר, תושב החוץ, היה בחיים לכל אורך התקופה הקובעת ושיעור הנהנים בנאמנות שהם תושבי ישראל פחת מ-10%. יובהר כי אישור על העדר השפעה יינתן רק אם שוכנע פקיד השומה כי לא מתקיימים סממנים של ניצול לרעה או סממנים של העדר תום לב בהקמת הנאמנות או בהקניית אליה ובכפוף לאישור היחידה למיסוי בינלאומי והלשכה המשפטית.

3. פירוט הסדרי מעבר לנאמנויות ליום 31.12.13

קבוצה	מאפייני הנאמנות	ההכנסה החייבת ושיעור המס (*)	הסבר	הערות
א	<p>נאמנות שעשויה להיות מסווגת כנאמנות קרובים מיום התחילה ואילך לאור יחסי קירבה בין היוצר לנהנה מסוג הורה, הורה-הורה, צאצא ובן זוג (להלן: "יחסי קירבה מדרגה ראשונה").</p> <p>או:</p> <p>נאמנות שעשויה להיות מסווגת כנאמנות קרובים מיום התחילה ואילך לאור יחסי קירבה בין היוצר לנהנה כאמור בחלופות (1) ו-(2) להגדרת קרוב בסעיף 88 (שאינם יחסי קירבה מדרגה ראשונה), ופקיד השומה שוכנע שהקמת הנאמנות וההקניות לנאמנות היו בתום לב וכי הנהנה לא נתן תמורה בעד זכותו בנכסי הנאמנות (להלן: "יחסי קירבה מדרגה שנייה").</p>	<p>מיסוי של שליש מסכום ההכנסה החייבת של הנאמן בתקופה הקובעת (**). בהתאם לשיעורי המס שבדין (או מיסוי של 3% מהון הנאמנות)</p>	<p>מסלול זה יחול על נאמנויות שבהן לא שוכנע פקיד השומה בדבר העדר השפעה לחלוטין של הנהנה על הנאמן או על נכסי הנאמן. סכום הון הנאמנות שמוסה במסגרת ההסדר בתוספת ההכנסה החייבת שהתחייבה במס לפי סעיף 75(ד1)(1) (להלן: "ההון המוסדר") יהיו פטורים ממס בידי הנהנה במועד החלוקה בפועל. מובהר כי על חלוקה שמקורה בהון המוסדר לא יחול חיוב במס אך יראו כל חלוקה, במסלול החלוקה, כאלו נעשתה תחילה מרווחי הנאמנות שנצברו מיום התחילה ואילך.</p> <p>כמו כן, יינתן STEP UP לנכסי הנאמנות גם במסלול מיסוי ההכנסה החייבת ובלבד שנערכה לגביהם מכירה רעיונית כמוסבר לעיל.</p>	
ב	<p>כל נאמנות שהייתה נחשבת נאמנות קרובים ביום התחילה, אילו היוצר היה עדיין בחיים, וזאת בין אם מתקיימים בה יחסי קירבה מדרגה ראשונה ובין אם מתקיימים בה יחסי קירבה מדרגה שנייה, ובלבד שפקיד השומה שוכנע שהקמת הנאמנות וההקניות לנאמנות היו בתום הלב, והיוצר נפטר עובר ליום התחילה.</p>	<p>מיסוי של חצי מסכום ההכנסה החייבת בתקופה הקובעת (**). בהתאם לשיעורי המס שבדין (או מיסוי של 4% מהון הנאמנות)</p>	<p>יינתן משקל למועד הפטירה של היוצר (ככל שמועד פטירת היוצר רחוק מיום התחילה ההנחה היא שהשפעת הנהנה גוברת)(***).</p>	

קבוצה	מאפייני הנאמנות	ההכנסה החייבת ושיעור המס (*)	הסבר	הערות
ג	נאמנות כאמור בקבוצות א' ו- ב' לעיל אשר קיימים בה סממנים להשפעה מובהקת של הנהנה על הנאמן ו/או על נכסי הנאמנות.	מיסוי של שני שלישי מההכנסה החייבת בתקופה הקובעת (**)(בהתאם לשיעורי המס שבדין (א) או <u>מיסוי של 6%</u> מהון (הנאמנות)	<ul style="list-style-type: none"> סממנים להשפעה של הנהנה יכללו גם את אחד מאלה: <ul style="list-style-type: none"> לנהנה סמכויות ביחס לקביעת הנהנים, הנאמן או ניהול נכסי הנאמנות. הנהנה הנו חבר בועדת ההשקעה של הנאמנות או בגוף ניהולי אחר שלה. הנהנה נתן לנאמנות שירותים כגון שרותי ניהול או יעוץ. הנהנה העביר לנאמנות נכסים בתמורה לא מלאה (שלא בדרך של הקנייה). לנהנה תפקיד ניהולי באחת החברות או המיזמים המוחזקים על ידי הנאמנות. נכסי הנאמנות מהווים בטחון להלוואה שנטל הנהנה בנאמנות שלא על פי כתב הנאמנות. הלוואה שהוענקה לנהנה לתקופה של X שנים שאינה בתנאי שוק ואינה בהתאם לכתב הנאמנות. 	
ד	נאמנות נהנה תושב ישראל שאין בה קשר משפחתי מדרגה ראשונה או מדרגה שנייה בין היוצר לנהנה.	הסדרת חבות המס של נאמנויות אלה תיקבע בהתאם להוראות כל דין ותוסדר על ידי פקיד השומה בהתאם לנסיבות המקרה.		(שיקול דעת פקיד שומה ובאישור היחידה למיסוי בינלאומי והלשכה המשפטית)

(*) "הון הנאמנות" – שווי נכסי הנאמנות ליום שקדם ליום התחילה בתוספת חלוקות לנהנים תושבי ישראל שנעשו בתקופה שמיום 1/1/2006 ועד ליום התחילה (להלן: "התקופה הקובעת"). הון הנאמנות יכלול את כל נכסי הנאמנות, לרבות מזומנים ושווי מזומנים, ולא ינוכו ממנו התחייבויות של הנאמנות לצד ג', לנאמן, ליוצר, או לנהנה.

(**) במקרים שבהם הנאמן יבחר להתמסות על הכנסת הנאמן שהופקה או נצמחה בתקופה הקובעת, יום הרכישה והמחיר המקורי של נכסי הנאמנות יקבעו בהתאם להוראות סעיפים 75(ו) ו-75(ד) לפקודה (זאת משום שהבחירה במסלול המיסוי לפי ההכנסות הנאמנות אינה מקנה זכות לקבל יום רכישה ומחיר מקורי חדשים). יחד עם זאת, מי שביצע מכירה רעיונית של נכסי הנאמן, כמוסבר לעיל, יהיה זכאי לקבל בגינם STEP-UP ליום 31.12.2013 בכפוף לתשלום המס על רווח ההון בהתאם למסלול הרלוונטי.

(***) פטירת יוצר בשנת 2013 - נאפשר במקרה כזה לראות את הנאמנות כנמנית עם קבוצה א' לשם קביעת שיעור המס בהסדר המעבר בלבד.

במסגרת יישום הסדר המעבר יינתן משקל ויופעל שיקול דעת, בין היתר, ביחס לגורמים הבאים:

- קיומם של נהנים בנאמנות שהם תושבי חוץ.
- חבות במס זר/תשלום מס זר על ידי הנאמנות או על ידי היוצר או הנהנה בשם הנאמנות.
- נאמנות שהיא תושב לצורך מס במדינה החתומה עם ישראל על אמנה למניעת כפל מס וכפופה למס באותה מדינה.
- נאמנות שחבות המס שלה בישראל הוסדרה בעבר.
- נאמנויות בהן הנהנה הנו עולה חדש או תושב חוזר ותיק או תושב חוזר רגיל בתקופת הקובעת
- מועד יצירת הנאמנות (נאמנויות חדשות לעומת נאמנויות ישנות).
- מועד פטירת היוצר.
- נסיבות אחרות כפי שימצא לנכון פקיד השומה.

4. הוראות כלליות

- 4.1 במסגרת ההסדרים המוצעים ניתן יהיה לבחור בנאמנות מסוימת מסלול של הכנסה חייבת לגבי נכסים שונים ו/או הון במקרים בהם פקיד שומה החליט כאמור לעיל ובלבד שבבחירה כאמור אין הפחתה בלתי נאותה של מס. במקרים חריגים ומוצדקים ובהתאם לאישור פקיד השומה ניתן יהיה, בכפוף לגילוי מלא, שלא להיכלל במסלול כלשהוא לגבי הכנסה או נכס מסוימים של הנאמנות.
- 4.2 במסלול הכנסה חייבת יינתן זיכוי ממס זר אשר שולם בפועל על ידי הנאמנות או היוצר או הנהנה.
- 4.3 במקרה שהנאמן יבחר בביצוע מכירה רעיונית של כל נכסי הנאמנות, יינתן זיכוי ממס זר אשר ישולם בפועל רק בגין חלק ההכנסה החייבת שחויבה בפועל במס בישראל במסגרת ההסדר ובמועד המכירה; מובהר כי המס הזר אשר ישולם בגין מרכיב ההכנסה שלא התחייבה במס בישראל לא יוענק בגינה זיכוי ממס זר כנגד מיסי ישראל בהתאם לסעיף 201(א) לפקודה.
- 4.4 התחייבויות - ככלל אין להפחית מהון הנאמנות. ככל שמנגנון המס על ההון יגרום לתוצאה של כפל מס, יינתן פתרון פרטני.
- 4.5 הערכת נכסים לא סחירים תעשה באמצעות הערכת שווי (בהעדר הערכת שווי כאמור ניתן יהיה להסתמך, למשל, על השווי שנקבע לצורך מס עיזבון במדינה זרה כבסיס לחישוב ה-STEP-UP).
- 4.6 המבקש להיכלל בהסדרי המעבר ימציא בקשה מתאימה, בצירוף כל הנספחים הרלוונטיים, עד ליום 31.12.2014.

- 4.7** הודעת הנאמן על בחירה במסלול מיסוי הכנסת הנאמנות בנאמנות קרובים, לפי מסלול הייעוד או לפי מסלול החלוקות (סעיף 75ח1(ד)(2), (3), לפי העניין), תומצא עד ליום 30.6.2014.
- 4.8** בחר הנאמן ביישום הסדר המעבר על הנאמנות, ימציא הנהנה תצהיר ערוך לפי פקודת הראיות המעיד כי מעולם לא העביר לנאמנות, במישרין או בעקיפין, נכס כלשהוא.
- 4.9** פקידי השומה המוסמכים לטפל ביישום הסדרי המעבר הם פ"ש ת"א 1 (כאשר הנאמן תושב חוץ) ו- פ"ש ת"א 3 (כאשר הנאמן תושב ישראל).
- 4.10** במכירה רעיונית של כל נכסי הנאמנות ובמסלול הון המרת מטבע זר למטבע ישראלי תיעשה לפי שער החליפין ביום 31.12.2013. סכום המס לאחר חישובו ישולם כשהוא צמוד למדד ובתוספת ריבית כאמור בסעיף 159(א) לפקודה מיום 31.12.13 ועד למועד התשלום בפועל.
- 4.11** במסלול הכנסה חייבת שאינה מכירה רעיונית סכום המס לאחר חישובו ישולם כשהוא צמוד למדד ובתוספת ריבית כאמור בסעיף 159(א) לפקודה מתום כל שנת מס רלוונטית.

בברכה,

רשות המסים בישראל